

STORTINGET

Innst. 273 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:91 S (2020–2021)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om ekstra bostøtteutbetaling på grunn av høye strømpriser

Til Stortinget

Bakgrunn

I dokumentet fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om nødvendig tilleggsbevilgning for en engangsutbetaling av ekstraordinær bostøtte for å avhjelpe situasjonen for de som rammes hardest av den kraftige økningen i strømprisene denne vinteren. Bevilgningen skal ikke føre til trekk i andre ytelser.»

Det vises til dokumentet for nærmere redegjørelse for forslaget.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 22. januar 2021 til Kommunal- og moderniseringsdepartementet v/statsråd Nikolai Astrup bedt om en vurdering av forslagene. Statsrådets uttalelse følger av vedlagte brev av 9. februar 2021. Komiteen har imøtesett og mottatt skriftlige innspill i saken.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Masud Gharahkhani, Stein Erik

Lauvås, Eirik Sivertsen og Siri Gåsemyr Staalesen, fra Høyre, Norunn Tveiten Benestad, Torill Eidsheim, Olemic Thommessen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Jon Engen-Helgheim og Helge André Njåstad, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Willfred Nordlund, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, og fra Kristelig Folkeparti, Torhild Bransdal, viser til representantforslaget og til at det også tidligere er både foreslått og vedtatt ekstra bostøtte i perioder der strømprisene har økt kraftig.

Komiteen viser til at Stortinget også i forbindelse med koronakrisepakken vedtok en midlertidig økning i bostøtten. Det fremkommer av mandatet til ekspertgruppen oppnevnt av regjeringen i desember 2020 at det fra april til oktober 2020 var ventet om lag 13 000 flere mottakere av bostøtte, og at gjennomsnittsutbetalingen var anslått til 3 200 kroner. Gjennomsnittsinntekten før skatt til mottakerne er mellom 11 000 og 12 000 kroner i måneden. Denne økningen er imidlertid nå avsluttet.

Komiteen viser til at regjeringen har nedsatt en ekspertgruppe for å vurdere bostøtten.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til at færre får bostøtte nå enn for ti år siden, til tross for at befolkningen har økt kraftig. Ifølge SSB var innbyggertallet i 2010 i Norge 4 858 200. I 2020 er innbyggertallet ifølge SSB 5 328 212. Det vil si en økning på i overkant av 470 000 mennesker. Flertallet viser til at samtidig har lavinntektsgrupper ikke fått noen inntektsøkning, tvert imot har de lavere inntekt enn før.

Statens bidrag gjennom bostøtten er kraftig redusert. I 2011 var det 155 410 mottakere som fikk bostøtte, og summen var 3,2 mrd. kroner.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Kristelig Folkeparti, viser til at for 2020 viser Husbankens statistikk at det var 124 250 husstander som fikk bostøtte i løpet av året.

I mandatet til det nylig nedsatte ekspertutvalget som skal gjennomgå bostøtten, står det som følger:

«Bevilgningen i 2020 er på 3,4 milliarder. kroner, etter en midlertidig styrking på 500 millioner kroner i forbindelse med koronasituasjonen.

Om lag 83.000 husstander var før styrkingen forventet å få bostøtte hver måned, med et gjennomsnittlig utbetalt beløp på vel 2.800 kroner.

Fra april til oktober ventes om lag 13.000 flere å motta bostøtte, og gjennomsnittsutbetalingen er anslått til 3.200 kroner. Gjennomsnittsinntekten før skatt til mottakerne er mellom 11.000 og 12.000 kroner i måneden.»

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at ut fra disse tallene er bostøtten nominelt lavere i 2020 enn i 2011.

Dette medlem viser til at mandatet for regjeringens ekspertgruppe heller ikke er å styrke bostøtten som boligsosialt virkemiddel slik det er behov for, men å evaluere dagens bostøtteordning, herunder samspillet med andre statlige og kommunale velferdsordninger, og foreslå innretningen på den fremtidige bostøtteordningen.

Dette medlem viser til at andelen bostøttemottakere med boutgifter over taket i ordningen i 2011 var på 51,7 pst. I 2019 var tallet 74,7 pst. På grunn av den ekstraordinære bevilgningen i 2020 er ikke tallene for det året sammenlignbare, men selv med en ekstra bevilgning på 500 mill. kroner er det ca. 58 pst. som har boutgifter over taket i ordningen. Bostøtten dekker altså en langt mindre andel av boutgiftene nå enn før. Det er det ingen god grunn til, for det er ingenting ellers i boligmarkedet som skulle tilsi at behovet for bostøtte er mindre nå enn før.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, viser til brev fra kommunal- og moderniseringsministeren datert 1. desember 2020 til Stortinget, der det går tydelig fram at det bevilges mindre i nominelle kroner til ordningen nå enn i 2013. I løpet av denne tiden har gjennomsnittlig boutgift pr. måned økt med 1 733 kroner og inntekten gått ned med 487 kroner, mens bostøtten kun har økt med gjennomsnittlig 586 kroner. Det betyr at for en gjennomsnittlig bostøttemottaker er summen 1 634 kroner i minus. Det

er derfor helt uriktig av regjeringen å forsøke å framstille dette som en bedring.

I lys av dette er det behov for en kraftig økning i bostøtten raskt, og komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til egne forslag om dette i Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjettopplegg.

Komiteen viser til at det er behov for akutte tiltak nå, på grunn av den ekstraordinære situasjonen, for å sikre at innbyggere med dårlig råd har penger til strøm og fyringsutgifter.

Komiteen viser til bevilgningsvedtak av 23. februar 2021 og til finanskomiteens Innst. 233 S (2020–2021), jf. Prop. 79 S (2020–2021), der flertallet, bestående av alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, sier følgende i sine merknader:

«Flertallet viser til at det de siste ukene har vært store utslag i strømprisen. Slike store økninger er vanskelig å bære for familier med anstrengt økonomi fra før, og spesielt når pandemien har ført til et særlig utfordrende arbeidsmarked og mange har en spesielt utfordrende økonomi. Flertallet viser til at det i både 2019 og 2011 ble foretatt en ekstra utbetaling av bostøtte for å dekke økte strømudgifter, og at dette er riktig å gjøre også i år. Flertallet foreslår en tilsvarende løsning som i 2019, som den gang ga en ekstra utbetaling på 2 950 kroner til hver husstand med et tillegg på 120 kroner for hvert husstandsmedlem ut over det første.»

Ut over dette ser komiteen frem til resultatet fra ekspertgruppens arbeid.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser også til at alle som har krav på bostøtte, bør få regne inn utgifter til oppvarming når bostøtten skal beregnes, for alle trenger å holde varmen i boligen når vinteren er kald og fyringsutgiftene blir høye.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett for 2021 styrke bostøtten slik at den når flere, og at de som får støtte, får dekket en like stor del av sine boutgifter som i 2010.»

«Stortinget ber regjeringen etablere en permanent mekanisme i bostøtteordningen som sikrer økte utbetalinger ved store økninger i strømprisen og andre utgifter til oppvarming.»

Komiteen viser til at hvilke boutgifter man får lagt til grunn for sin beregning av bostøtte, er avhengig av eierforholdet man har til boligen sin og hvilke kostnader som er inkludert i betaling av husleie eller felleskostnader. I en leid bolig (inkludert kår bolig) inngår

kun husleie i bostøttegrunnlaget. Alders-, uføre- og etterlattepensjonister som ikke har dekket utgifter til oppvarming i husleien, får i tillegg lagt til grunn 6 336 kroner per år til dekning av utgifter til oppvarming. Øvrige grupper som betaler for elektrisitet og oppvarming utenom husleien, får ikke inkludert dette i bostøttegrunnlaget sitt. Det samme prinsippet gjelder for personer som eier egen bolig. De som eier egen bolig med felleskostnader (borettslag, boligsameier, aksjeleiligheter og obligasjonsleiligheter), får inkludert felleskostnader, samt renter og avdrag på boliglån for den delen av lånet som er knyttet til kjøp eller nødvendig utbedring av boligen, i sitt bostøttegrunnlag. Alders-, uføre- og etterlattepensjonister som ikke har dekket utgifter til oppvarming i felleskostnadene, får i tillegg lagt til grunn 6 336 kroner per år til dekning av utgifter til oppvarming. Øvrige grupper som ikke har utgifter til strøm og oppvarming inkludert i felleskostnadene, får ikke dette inkludert i bostøttegrunnlaget sitt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti understreker at hvordan utgifter til strøm og oppvarming betales, enten det er gjennom husleie, felleskostnader eller utenom det, kan være helt tilfeldig. Flertallet mener det er urettferdig at noen av disse gruppene får disse kostnadene medregnet i bostøttegrunnlaget, mens andre ikke får det, da de alle rammes like hardt av høye strømpriser.

Flertallet fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en sak for Stortinget som sikrer at el- og oppvarmingskostnader medregnes i grunnlaget for utbetaling av bostøtte for alle grupper, uavhengig av om dette betales gjennom husleie eller felleskostnader eller ikke er inkludert i disse.»

Komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti vil vise til at regjeringen har oppnevnt en ekspertgruppe som skal gjennomgå den statlige bostøtteordningen. Blant spørsmålene den skal vurdere, er om og eventuelt hvordan endringer i strømpriser i større grad kan reflekteres i nivået på bostøtte. Disse medlemmer er bekymret for hvordan ekstraordinært høye strømpriser, kombinert med at mange nå er arbeidsledige og permitterte på grunn av pandemien, rammer privatøkonomien til vanskeligstilte, lønsmottakere og pensjonister.

Disse medlemmer viser til at Rødts representantforslag kun ser på bostøtten, og at denne kun vil trefte noen få av de som rammes av økte strømpriser.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at man i Norge har hatt noen ekstraordinært høye utslag på strømprisene den siste tiden. Dette kan bidra til store problemer for de som sliter økonomisk fra før. Koronapandemien har ført til at rekordmange er blitt permitterte eller arbeidsledige, noe som kan bety at de svingningene man nå ser i strømprisene, rammer hardere og flere enn i tidligere år.

Disse medlemmer understreker at det er viktig at bostøtten og andre særskilte tiltak tas i bruk for å hjelpe de som er i en vanskelig økonomisk situasjon på grunn av svingningene i strømprisene. Det har lenge vært kjent politikk fra de respektive partier at det skal gis ekstraordinær bostøtte til de som rammes hardest når strømprisene er ekstra høye.

Disse medlemmer mener det må ligge klart til grunn at en ekstra utbetaling av bostøtte for å dekke høye strømutgifter ikke må medføre fratrukk på andre ytelser.

Disse medlemmer viser til de respektive parti-ers merknader og forslag om bostøtte i Innst. 233 S (2020–2021).

Forslag fra mindretall

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen i revidert nasjonalbudsjett for 2021 styrke bostøtten slik at den når flere, og at de som får støtte, får dekket en like stor del av sine bostøtteutgifter som i 2010.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen etablere en permanent mekanisme i bostøtteordningen som sikrer økte utbetalinger ved store økninger i strømprisen og andre utgifter til oppvarming.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k:

Stortinget ber regjeringen legge fram en sak for Stortinget som sikrer at el- og oppvarmingskostnader medregnes i grunnlaget for utbetaling av bostøtte for alle grupper, uavhengig av om dette betales gjennom husleie eller felleskostnader eller ikke er inkludert i disse.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 25. februar 2021

Karin Andersen

leder og ordfører

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Kommunal- og moderniseringsministeren

Stortingets kommunal- og forvaltningskomite
0026 OSLO
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/533-5

9. februar 2021

Vurdering av Dokument 8:91 S (2020-2021) Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om ekstra bostøtteutbetaling på grunn av høye strømpriser

Kommunal- og forvaltningskomiteén har i brev 22. januar bedt om min vurdering av nevnte forslag.

Jeg har forståelse for forslagsstillerens bekymring, og viser til at regjeringen våren 2019 foreslo en slik ekstraordinær utbetaling på bakgrunn av langvarig høye kraftpriser.

Selv om vi har sett en økning i strømpriser de siste ukene, er nivået ikke uvanlig høyt for årstiden. Prisene var i 2020 rekordlave, og i motsetning til for to år siden, er magasinene nå godt fylt. Det gir forventninger om priser på normalt nivå fremover. Jeg mener derfor at det per i dag ikke er riktig å gjøre en ekstraordinær utbetaling av bostøtte. Regjeringen følger imidlertid nøye med på utviklingen, og vil ta initiativ til avhjelpende tiltak dersom det oppstår behov for det.

Forslagsstilleren viser til den høye ledigheten som for en stor del skyldes koronasituasjonen. Bostøtten er strengt behovsprøvd, og de fleste som nå er permittert på grunn av smitteverntiltak, vil fortsatt ha ytelser fra NAV som er for høye til at bostøtte blir aktuelt. Dersom situasjonen gjør det nødvendig, mener jeg likevel ekstra bostøtte kan være et godt og målrettet tiltak for dem som er aller vanskeligst stilt.

Forslagsstiller legger opp til at en ekstraplbetaling ikke skal medføre kutt i andre ytelser, herunder økonomisk sosialhjelp fra kommunen. Jeg mener det vil være uheldig å legge en slik føring på kommunenes skjønn i tildelingen av økonomisk stønad. En eventuell ekstraplbetaling skal gå til å dekke økte utgifter. De samme utgiftene er samtidig en del av

grunnlaget når kommunen vurderer økonomisk stønad. Det er uhensiktsmessig og urimelig at det offentlige skal dekke slike utgifter to ganger.

Komitéen bør være oppmerksom på at en eventuell ekstraordinær bostøtteutbetaling vil medføre administrative kostnader. Utbetalingen for to år siden ble muliggjort ved å gjøre tilpasninger i Husbankens bostøttesystem. Disse lå imidlertid i en del av systemet som senere er skiftet ut. Av den grunn vil Husbanken måtte gjøre nye tilpasninger, og det vil måtte påregnes kostnader til dette.

Jeg viser for øvrig til at regjeringen har oppnevnt en ekspertgruppe som skal gjennomgå den statlige bostøtteordningen. Blant spørsmålene de skal vurdere, er om og eventuelt hvordan endringer i strømpriser i større grad kan reflekteres i nivået på bostøtte.

Med hilsen

Nikolai Astrup

